

The CLEAN PAPER

WHAT THE PAPER SAYS · WHAT IT DOESN'T · WHY IT MATTERS

Copiii mici nu sunt pur și simplu egoiști la început: alegerile lor rapide au fost mai prosociale decât cele lente

Într-un studiu pe 537 de copii vorbitori de italiană, cu vârste între 3 și 10 ani, cercetătorii le-au cerut copiilor să facă alegeri sociale sub presiune de timp sau după o întârziere. Răspunsurile rapide ale celor mai mici copii au fost mai cooperative, oneste și dispuse să accepte oferte joase decât răspunsurile lor lente. Pe măsură ce copiii au crescut, acea prosocialitate intuitivă nu a dispărut; în schimb, prosocialitatea deliberativă a crescut până a ajuns-o. Citirea atentă: aceasta nu este dovadă că toți copiii sunt buni în mod natural peste tot. Este evidență, într-un eșantion din nordul Italiei și într-un set de jocuri de laborator, că impulsurile prosociale timpurii pot fi stabile în timp ce raționamentul prosocial reflectiv recuperează.

Written by Cinzia Vaglio · Cross-checked by Lucio Vaglio · Edited by Michele Renda · Figures by Nova Vela · AI-assisted, human-reviewed

Paper: *Stable intuition and the rise of deliberative prosociality in childhood*, Francesco Margoni, Francesco Nava, Chiara Sotis, Matthew R. Levy, Valerio Capraro and Elena Nava, *Nature Human Behaviour* (2026) · DOI: 10.1038/s41562-026-02487-4

Calea lentă spre a fi bun

Dacă forțezi un copil de trei ani să decidă repede dacă să împartă, să coopereze sau să spună adevărul, ce te aștepti să se întâmple?

Povestea ușoară spune că impulsul este egoist, iar reflecția este morală. Copilul ia bomboana; copilul mai mare, mai gânditor, învață autocontrolul. Acest articol complică acea poveste. Într-un eșantion mare de copii vorbitori de italiană, cei mai mici copii au fost mai prosociali când răspundeau repede decât când trebuiau să aștepte. Copiii mai mari nu deveneau mai puțin prosociali sub intuiție. Ce se schimba era partea lentă: prosocialitatea deliberativă creștea cu vârsta până când ajungea din urmă.

Aceasta este forma importantă a rezultatului. Nu este „copiii se nasc buni”. Nu este „gândirea îi face pe copii egoiști”. Este o afirmație de dezvoltare: răspunsurile prosociale timpurii apăreau în alegeri rapide și rămăneau aproximativ stabile, în timp ce alegerile prosociale făcute după întârziere se întăreau de-a lungul copilăriei.

Ce au făcut autorii

Echipa a testat **537 de copii** cu vârste între **3 și 10 ani** la Milano, Italia. Fiecare copil a fost repartizat aleatoriu într-unul dintre două moduri de decizie:

- **Presiune de timp:** răspuns în 10 secunde.
- **Întârziere de timp:** așteptare de cel puțin 10 secunde înainte de răspuns.

Apoi fiecare copil a completat un set de sarcini de decizie socială prietenoase pentru copii, construite în jurul bomboanelor, partenerilor fictivi și scenariilor morale simple. În total, fiecare copil a luat **19 decizii**.

Sarcinile acopereau mai multe feluri de comportament social:

- Un **jocul bunului public**, în care copiii decideau câte bomboane să pună într-un fond comun care urma să fie dublat și împărțit.
- Un **jocul dictatorului**, în care decideau câte bomboane să dea altui copil.
- Un **Ultimatum Game**, în care acceptau sau respingeau oferte care împărțeau bomboanele inegal.
- Un **Deception Game**, în care minciuna îi dădea copilului mai multe bomboane și partenerului mai puține.
- Două **dileme morale** adaptate copiilor, în care un copil putea fi rănit pentru a salva alți cinci.

Autorii nu le-au tratat ca pe cinci jocuri izolate. Au folosit analiză factorială pentru a întreba dacă alegerile se grupau în trăsături mai largi. Au rezultat trei factori:

- **Prosocialitate:** cooperare, dăruire, onestitate și disponibilitate de a evita să afectezi câștigul altui jucător în interacțiuni desfășurate o singură dată.

- **Optimism social:** credința că alți copii ar coopera.
- **Achiescență:** o disponibilitate generală de a accepta oferte, chiar și nedrepte.

Asta contează pentru că rezultatul principal nu este despre o singură sarcină de împărțit bomboane. Este despre un model în mai multe decizii.

Ce înseamnă aici "intuiție" și "deliberare"

"Intuiție" în acest articol nu înseamnă un simț moral interior mistic. Înseamnă alegerea făcută sub presiune de timp: copilul trebuia să răspundă în 10 secunde.

"Deliberare" înseamnă cadrul experimental opus: copilul trebuia să aștepte cel puțin 10 secunde înainte de a răspunde.

Această manipulare este comună în cercetarea asupra procesării duale, dar rămâne un indicator indirect. Un răspuns rapid nu este instinct pur, iar un răspuns întârziat nu este rațiune pură. Afirmatia articolului este deci mai îngustă și mai curată: în aceste condiții de presiune de timp și întârziere, comportamentul prosocial a urmat căi de dezvoltare diferite.

Ce au găsit

Rezultatul principal este o încrucișare în felul în care se dezvoltă alegerile prosociale rapide și lente.

La **vârsta de 3 ani**, copiii din condiția rapidă au avut scoruri mai mari pe factorul Prosocialitate decât copiii din condiția lentă. Efectul raportat a fost **beta = 0,66**, cu un **interval de încredere de 95% de la 0,35 la 0,97** (ghid). În limbaj simplu: printre cei mai mici copii, condiția de alegere rapidă a fost asociată cu comportament mai prosocial.

Acea prosocialitate rapidă **nu** a arătat dovezi clare de creștere sau scădere cu vârsta. Autorii nu raportează dovezi puternice pentru o tendință de vârstă în Prosocialitatea intuitivă.

Condiția lentă a fost diferită. **Prosocialitatea deliberativă a crescut cu vârsta (beta = 0,09, IC 95% 0,04-0,13)**. Pe măsură ce copiii au crescut, diferența dintre alegerile rapide și lente s-a îngustat. La vârstele de **9-10 ani**, articolul nu a găsit nicio diferență semnificativă între modurile de decizie.

Ceilalți doi factori s-au comportat diferit:

- **Optimismul social** nu a arătat dovezi că ar varia cu vârsta sau modul de decizie.
- **Achiescența** a scăzut cu vârsta, mai ales sub întârziere de timp: copiii mai mari erau mai puțin dispuși în general să accepte ofertele altora.

Rezultatele la nivel de sarcină adaugă textură. Condiția rapidă a fost legată de mai multă cooperare la cei mai mici copii în jocul bunului public și de mai multă onestitate în Deception Game. Nu i-a făcut clar pe copiii mici mai altruști în jocul dictatorului. Articolul nu spune deci „intuiția face fiecare comportament prosocial mai puternic”. Spune că un factor prosocial larg, construit din mai multe sarcini, era mai ridicat sub presiune de timp la începutul copilăriei, în timp ce prosocialitatea

deliberativă crește cu vârsta.

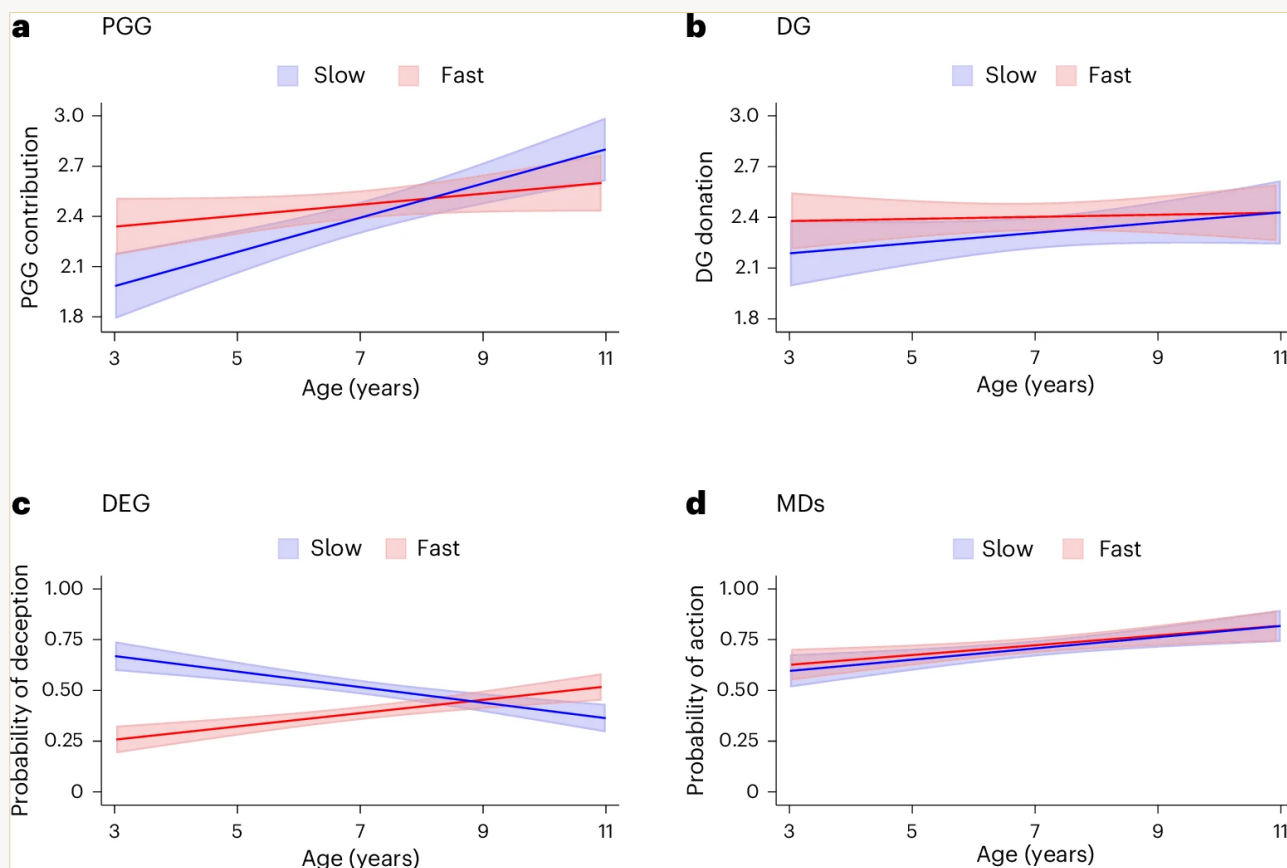

Figura 3 din articol descompune rezultatul pe sarcini. PGG înseamnă jocul bunului public, o sarcină de cooperare în care copiii contribuie bomboane la un fond comun. DG înseamnă jocul dictatorului, o sarcină de dăruire. DEG înseamnă Deception Game, unde onestitatea concurează cu un payoff mai bun pentru copil. MDs înseamnă Moral Dilemmas, unde copilul alege dacă o persoană poate fi rănită pentru a salva cinci. Fiecare panou arată cum s-a schimbat comportamentul cu vârsta după controlul pentru modul de decizie. Liniile sunt valori prezise prin ordinary least squares; benzile umbrite sunt intervale de încredere de 95% clusterizate pe participant. Ideea pentru un cititor general este textura: rezultatul larg de Prosocialitate este construit din mai multe jocuri, iar curbele la nivel de sarcină nu sunt toate identice.

Margoni et al. / Nature Human Behaviour CC BY 4.0

Rezultatul nu este sloganul

Există două sloganuri tentante, și ambele sunt prea simple.

Primul este: **copiii sunt buni în mod natural**. Articolul nu dovedește asta. Eșantionul a fost format din copii vorbitori de italiană din nordul Italiei, recrutați prin școli și grădinițe care servesc o populație cu venituri medii. Autorii avertizează explicit împotriva generalizării culturale largi.

Al doilea este: **gândirea îi face pe oameni egoiști**. Articolul nu arată nici asta. Printre copiii mai mari, alegerile prosociale lente au devenit mai puternice. Povestea dezvoltării nu este o cădere din inocență.

Este mai degrabă un transfer: ceea ce apare devreme în alegeri rapide devine tot mai disponibil deciziei reflective.

Această distincție este piesa importantă. Studiul nu întreabă dacă copiii sunt buni sau răi. Întreabă cum se leagă diferite moduri de alegere - rapide și lente - de comportamentul prosocial pe măsură ce copiii cresc.

Cât de solide sunt dovezile?

Pentru modelul principal, destul de puternică. Eșantionul este mare pentru acest tip de experiment de dezvoltare: **537 de copii**, răspândiți între 3 și 10 ani. Designul a randomizat copiii în condiții rapide și lente. Autorii nu s-au bazat pe un singur joc, ci au combinat mai multe sarcini sociale și au verificat dacă modelul supraviețuiește mai multor teste de robustețe.

Articolul raportează și controalele mai puțin spectaculoase care contează. Rezultatele au ținut când vârsta a fost grupată în benzi în loc să fie tratată ca o linie continuă; când cei mai mici copii au fost excluși; când copiii care au eșuat verificările de înțelegere au fost incluși; când copiii care nu au respectat condiția rapidă au fost excluși; și când structura factorială a fost estimată separat pentru copii mai mici și mai mari.

Dar limitele sunt reale.

În primul rând, nu a existat **o condiție neutră**. Copiii erau fie împinși să răspundă repede, fie rugați să aștepte. Asta înseamnă că articolul compară alegeri rapide cu alegeri întârziate, nu pe fiecare cu o bază neconstrânsă.

În al doilea rând, partenerii erau fictivi, deși copiii erau făcuți să creadă că sunt reali. Este normal pentru jocuri de laborator controlate, dar nu este același lucru cu a observa copii negociind cu colegi reali într-o situație socială vie.

În al treilea rând, studiul **nu a fost preregistrat**. Datele și materialele sunt disponibile prin OSF, dar studiul curent nu și-a blocat planul de analiză în avans.

În al patrulea rând, eșantionul este cultural îngust. Nordul Italiei nu este „copilăria” în general. Dezvoltarea prosocială poate varia cu norme sociale, școală, ecologie familială și context economic.

Așadar nivelul sigur de încredere este acesta: mare că acest eșantion, sub aceste sarcini și condiții de timp, a arătat modelul de dezvoltare raportat. Mai mic că aceeași curbă ar apărea neschimbată în alte culturi, sarcini sau interacțiuni din lumea reală.

De ce contează

Dezbaterile adulte despre moralitate introduc adesea un model simplu: impulsul este partea animală, deliberarea partea civilizată. Psihologia dezvoltării face acel model mai greu de păstrat.

În acest studiu, alegerile rapide ale celor mai mici copii nu erau baza egoistă pe care rațiunea trebuia să o corecteze. Prosocialitatea rapidă era deja acolo. Schimbarea de dezvoltare a fost că alegerile lente, reflectivă, au devenit mai prosociale cu vârsta.

Aceasta are o implicație utilă. Dezvoltarea morală poate să nu fie doar suprimarea impulsurilor rele. Poate fi și procesul prin care copiii învață să ducă răspunsurile timpurii cooperative, oneste și orientate spre ceilalți în raționamente mai lente și mai deliberate.

Este o poveste mai liniștită și mai bună decât „copiii sunt puri”. Spune că prosocialitatea poate începe ca ceva ce copiii fac repede și poate deveni ceva ce pot face și deliberat.

Pe scurt

Cercetătorii au testat 537 de copii vorbitori de italiană, cu vârste între 3 și 10 ani, în sarcini de decizie socială care implicau cooperare, dăruire, onestitate, acceptarea ofertelor nedrepte și dileme morale. Copiii au fost repartizați aleatoriu fie să răspundă repede, în 10 secunde, fie să aștepte cel puțin 10 secunde înainte de răspuns. O analiză factorială a găsit trei tipare largi: Prosocialitate, Optimism social și Achiescență. Rezultatul principal a fost de dezvoltare: printre cei mai mici copii, alegerile rapide erau mai prosociale decât cele întârziate; prosocialitatea rapidă rămânea relativ stabilă cu vârsta; iar prosocialitatea deliberativă creștea cu vârsta până când diferența se închidea pe la 9-10 ani. Studiul nu dovedește că toți copiii sunt universal sau înnașcut buni. Arată, într-un eșantion din nordul Italiei și în condiții specifice de laborator, că impulsuri prosociale timpurii pot fi stabile în timp ce decizia prosocială reflectivă se întărește de-a lungul copilăriei.

Verificare fără exagerări

Ce arată articolul: Într-un eșantion de 537 de copii vorbitori de italiană, presiunea de timp a fost asociată cu Prosocialitate mai mare la cei mai mici copii, în timp ce Prosocialitatea deliberativă a crescut cu vârsta și a ajuns-o din urmă spre sfârșitul copilăriei.

Ce este plauzibil, dar nedemonstrat: Că intuițiile prosociale timpurii oferă o fundație pe care copiii învață apoi să o exprime prin reflecție. Tiparul se potrivește acestei interpretări, dar designul nu poate separa curat dispozițiile înnașcute de învățarea socială timpurie.

Ce nu arată: Că toți copiii sunt buni în mod natural; că gândirea îi face pe copii egoiști; că aceeași curbă de dezvoltare se menține în toate culturile; sau că fiecare tip de comportament prosocial urmează aceeași cale.

Limitări principale: Nicio condiție neutră de timp; parteneri fictivi; un eșantion școlar din nordul Italiei; nicio preregistrare; și jocuri de laborator care simplifică viața socială reală.

Câtă încredere ar trebui să aibă un cititor general? Destul de mare pentru tiparul raportat în interiorul acestui studiu. Moderată pentru interpretarea mai largă de dezvoltare. Mică pentru orice

afirmație amplă despre natura umană.

Surse

Margoni et al., Stable intuition and the rise of deliberative prosociality in childhood, *Nature Human Behaviour* (2026)

<https://doi.org/10.1038/s41562-026-02487-4>

Open Science Framework repository for study data and materials

<https://osf.io/xpsqe/overview>